

Korupce jako vztah korumpujícího a korumpovaného

PhDr. Martin Cejp, CSc.

MCejp@iksp.justice.cz

Institut pro kriminologii a sociální prevenci

www.kriminologie.cz

Definice

Korumpující

nabízí (většinou i poskytuje) určitou formu odměny

za poskytnutí neoprávněné (někdy i oprávněné) výhody

Korumpovaný

poskytuje (či slibuje poskytnutí) výhody (většinou neoprávněné)

a očekává (vyžaduje) za poskytnutou výhodu patřičnou odměnu

Co všechno bychom měli vzít v úvahu při komplexním výzkumu korupce

- oba účastníky korupčního jednání: korumpujícího, a korumpovaného
- formu nabídky
- korupce může být malá nebo velká
- korupční jednání může být buď sofistikované nebo banální
- míru soustavnosti

Omnibus 11/2010

Terénní reprezentativní šetření:

N= **977** respondentů..

jen k pracovníkům, které veřejnost chápe pod
označením **úředník**

Zná osobně někoho,
kdo byl přinucen dát úředníkovi úplatek?

20% zná jednoho,

16% zná více,

(tedy celkem více než 1/3 někoho zná).

53% nezná nikoho,

11% neví.

Dostal/a jste se za poslední tři roky do situace, kdy po Vás vyžadován nějaký úplatek?

Celkem **13%** ano, (z toho 8% jednou, 5% opakovaně).

Na **63%** nebyl úplatek vyžadován ani jednou,

18% nemělo za poslední tři roky jednání na úřadech,
6% neví.

Jakým způsobem k tomu došlo.

(N=124)

60 % z nich bylo naznačeno, že by měli dát úplatek,

25 % bylo nepřímě instruováno, že by měli dát úplatek,

u 8% byl úplatek přímo žádán.

7% neodpovědělo.

Míra aktivity občanů a úředníků při korupčním jednání

Podnět vychází (téměř)vždy od úředníka	8 %
Podnět vychází většinou od úředníka	16 %
	<i>24 %</i>
Aktivita občana a úředníka je asi tak stejná	29 %
Podnět vychází většinou od občana	16 %
Podnět vychází (téměř) vždy od občana	2 %
	<i>18 %</i>
Neví, nemůže posoudit	29 %

Zda by nabízený úplatek přijal nebo odmítl

Úředník ho vždy přijme	10 %
úředník ho většinou přijme	36 %,
úředník ho většinou odmítne	7 %,
úředník ho vždy odmítne	1 %,

Úplatek bych nikdy nedal/nedala **39 %**

Neví, neodpověděl 7 %

Může být úředník k přijetí úplatku nucen ?

*Seřazeno podle indexu na pětistupňové škále od nejčastěji
/ po nejméně často*

žadajícím občanem	2,51
soukromou firmou	2,64
zločineckým podsvětím	3,28
svým nadřízeným	3,59
voleným zástupcem	4,20

Pokud byste dal /a úředníkovi úplatek, splnilo by se to, o co usilujete?

Ano, beze zbytku	11 %
Ano, ale jen částečně	17 %
Nejspíš nesplnilo, ale zkusil/a bych to	9 %
Nemohu posoudit	17 %
Úplatek bych nikdy nedal/nedala	39 %
Neví, neodpověděl	7 %

Zda by nabídli úplatek i příště

Ano, určitě	3 %	
Spíše ano	11 %	14 %
Spíše ne	10 %	
Určitě ne	11 %	22 %
Neví, zvážil by to	18 %	
Úplatek nikdy nenabídl, ani nenabídne		42 %

Důvody, proč lidé dávají úplatky

- to považují za **slušnost** vůči úředníkovi 2,85
- je je to od nich úředníkem přímo **požadováno** 2,57
- chtějí úředníkovi **poděkovat**, že se postaral 2,48
- jim to bylo úředníkem **naznačeno** 2,25
- se domnívají, sami od sebe, že to **jinak nejde** 2,25
- jim **nepřímo** někdo řekl, že mají dát úplatek 2,16
- chtějí úřed. **donutit**, aby jednal v jejich zájmu 2,11
- si chtějí úř. **naklonit**, aby jednal v jejich zájmu 1,96

Co byste udělal, kdybyste se vy osobně setkal s úplatkářstvím při jednáních na úřadech?

N=977

Řekl bych to pouze příbuzným nebo přátelům	25 %
Nic, mlčel bych o tom	18 %
Stěžoval bych si na institucích, kde k tomu došlo	16 %
Oznámil bych to anonymně na policii	7 %
Oznámil bych to na policii a šel svědčit k soudu	3 %
Neví	31 %

Jaká opatření by měla být proti úplatkářství uplatněna?

Důslednější trestní stíhání provinilců	1,38
Postihy firem, které uplácejí	1,41
Důslednější postihy provinilců zaměstnavatelem	1,41
Zvýšení kontroly	1,52
Kvalitní výběr úředníků	1,52
Závazné morální kodexy pro vybrané funkce	1,72
Trestní stíhání občanů, kteří úplatky dávají	1,98
Daňová a majetková přiznání úředníků	1,99
Uplatnění skrytých pozorovatelů	2,03
Uplatnění agentů provokatérů	2,11
Zvýšení platů úředníků	2,94

Typologie účastníků korupčního jednání. (občanů)

1. považují korupci za správnou, korupční jednání je součástí jejich životního stylu.
2. považují korupci za nutnou. Jsou toho názoru, že jim nic jiného nezbyvá, ale nelze říci, že by uplácení bylo jejich stylem.
3. pasivní odpůrci, kteří na korupční jednání nepřistupují, ale nic proti němu nepodnikají.
4. ti, u nichž můžeme zaznamenat korupční vzdor. Proti korupci by se ozvali: stížností, oznámením, někteří by šli i svědčit k soudu. Přibližně můžeme odhadnout, že korupci toleruje necelá polovina občanů a proti ní je asi 40 %.

Typologie účastníků korupčního jednání (úředníků)

1. ti, kterým korupce vyhovuje,
2. ti, kteří jsou ke korupčnímu jednání nuceni.
3. mohou se vyskytnout i případy, kdy jsou úředníci proti ní,
4. někteří dokonce aktivně.

Závěrem

- Pouze sonda
- Již ne zcela aktuální

Článek v čsp. Trestněprávní revue
9/2011, str.256

To je

Konec

Děkuji Vám